

Muhsine Helimo lu Ravuz
ZAMAN ZAMAN NDE
ANADOLU MASALLARI

3

Resimleyen: Vaqar Aqaei

Bu tanıtım
kopyası
Can Çocuk
okurları için
özel olarak
hazırlanmıştır.

 CAN
ÇOCUK

Muhsine Helimoğlu Ravuz
ZAMAN ZAMAN İÇİNDE

ANADOLU MASALLARI

3

Resimleyen: vaqar Aqaei

yağın koordinatörü: İpek Gür
editör: Ebru Akkaş Kusevri
kapak ve iç tasarım: gözde bitir s.
tasarım uygulama ve dizgi: güldal rırtıoğlu
kapak baskı: azra matbaası
iç baskı ve cilt: özal matbaası

1. basım: 2000 adet, ekim 2011

ISBN 978-975-07-1373-6

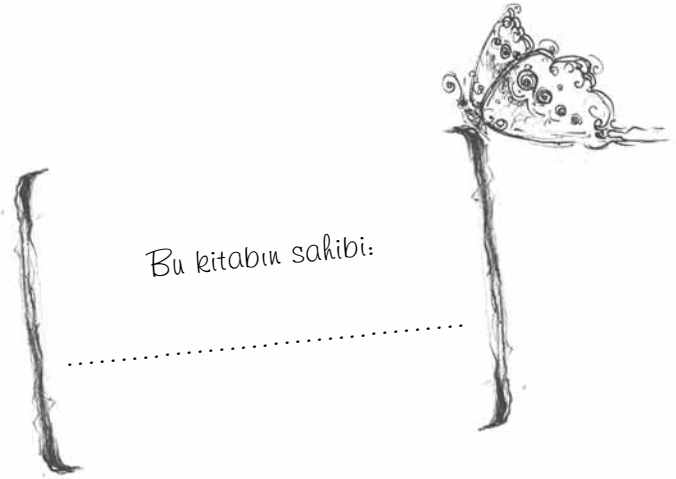
© can sanat yayınları ltd. Őti., 2011

tüm hakları saklıdır. tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

can sanat yayınları yapım, dağıtım, ticaret ve sanayi ltd. Őti.
hayriye caddesi no. 2, 34430 galatasaray, istanbul
telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 faks: 252 72 33
www.cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com

Bu kitabın sahibi:

muhsine helimoğlu tavuz

1972’de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Türkoloji Bölümü’nü bitirdi. Halkbilimi alanında Diyarbakır Efsaneleri-Motif-Index teziyle yüksek lisans, Masalların Eğitimsel İşlevleri ve Mesaj-Index’i teziyle de doktora yaparak bilim doktoru oldu. “Diyarbakır Efsaneleri-Motif-Index” adlı eseriyle İsveç-Stockholm “Culture House Research Award”u, “Masallar ve Eğitimsel İşlevleri Mesaj-Index” adlı eseri ile de “Pertev Naili Boratav Halkbilimi Ödülü”nü aldı. Bunların dışında yurtiçinde ve dışında aldığı 6 ödülü daha vardır. Yurtiçinde Dicle, Bilkent, Mimar Sinan Üniversitelerinde öğretim üyesi olarak çalıştı. Yurtdışında da Varşova, Bakü, Kiev, Kişinev, Bükreş, Lefke-Avrupa Üniversitelerinde konuk öğretim üyesi olarak dersler ve konferanslar verdi. Şu anda Bahçeşehir Üniversitesi öğretim üyesi olan Muhsine Helimoğlu Tavuz, “Halk Anlatılarının Örtük Transaksiyon Yoluyla Psikoterapi Aracı Olarak Kullanılması” ve “Anlatı-Masal Çözümlemeleri” konusunda çalışmakta ve yayınlarını bu alanda sürdürmektedir. Yayımlanmış 20 kitabı, 45 bildirisi ve 60 makalesi vardır. “Masallar ve Eğitimsel İşlevleri Mesaj-Index” kitabından seçilmiş masal ve tekerleme metinleri, Pertev Naili Boratav Arşivi’nden alınmış bazı masallarla birlikte Fransızca’ya çevrilerek, Neuf de l’Ecole des Loisirs yayınevi tarafından “Contes Turcs” adıyla, 2008’de Paris’te yayımlanmıştır.

ZAMAN ZAMAN İÇİNDE

ANADOLU MASALLARI

3

içindekiler

- 1: tüccar ile paraşan, 11
- 2: cıkık ile mıkık, 15
- 3: şemsi siyah, 18
- 4: keloğlan ve kargası, 32
- 5: sihirli tencere, 35
- 6: padişah ve oğlu, 37
- 7: kral ve on iki kızı, 40
- 8: keloğlan ile kargalar, 43
- 9: keloğlan ile annesi, 46
- 10: çeşmi kütah-çeşmi siyah, 51
- 11: kral ile oğlu, 56
- 12: güllü diba, 59
- 13: çiftçinin oğulları, 65
- 14: Altın perçemli kız ile gümüş perçemli oğlan, 68
- 15: Atmışlık ile yetmişlik, 73
- 16: bahçıvan prens, 78
- 17: boğa ile karıncalar, 84
- kapnak bilgileri, 87

“NANI”sinden “ABAS”a Masallar...

önsöz

Bu kitapta yer alan masallar, alan araştırması yoluyla ülkemizin çeşitli bölgelerinden derlenip ilk kez sözden yazıya geçirilmiş, özgün halk anlatılarıdır. Kitabın kaynak bilgileri bölümünde hangi masalın hangi kaynaktan derlendiğini gösteren bilgilere yer verdim.

Masalları, üstüne kuruldukları temel motiflere ve olay örgüsüne bağlı kalarak düzenleyip; akıcı, anlaşılır ve yalın olmasına özen gösterdiğim bir dille yeniden yazdım.

Masallar yalnız çocuklar için yaratılmamıştır. Çocuk-yetişkin ayırımı gütmeden, bütün bir halkın sorunlarını dile getirmesi ve buna bağlı olarak da çözüm üretmesi, yani bir başka deyişle de halkın hayat konusundaki eğitimi için yaratılmıştır. Bu "Halk Eğitimi" işini de içlerinde barındırdıkları sosyolojik, psi-

kolojik, etik, ekonomik iletiler (mesajlar) aracılığıyla gerçekleştirirler.

Bütün dünya halk anlatıları, üstüne kuruldukları temel motifler ve taşıdıkları iletiler açısından ortaklık ve benzerlik gösterirler. nk her masal olayının, gerçek hayatta bir karşılığı vardır. Ne var ki masallar bu gerçekleri, sorunları ve üzüm yollarını sembollerle anlatırlar. Oyleyse masalları anlamak ve zmlenmek, bir bakıma hayatı anlamakla eş değerlidir.

Bu kitabı okurken birçok “masal serüveni”nin içinden geçeceksiniz. Dolayısıyla da buna paralel olarak, birçok “hayat serüveni”nin içinden geçip hayatın gerçeklerine çok daha geniş bir pencereden bakacaksınız.

Oyleyse hiç kimse masalsız olmasın, hiçbir ulusun masalları unutulmasın ve dünyamız masalsız kalsın...

Muhsine HELİMOĞLU YAVUZ

Teşvikiye - İstanbul - 2011

I

Tüccar ile papağan

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, ülkelerden birinde bir tüccar varmış. Çok yalnız ve kimsesiz olan bu tüccarın, çok değerli bir papağanı varmış. Papağanını çok seven adam, her şeyini onunla paylaşmış. Fakat ne var ki papağan çok mutsuz ve üzgünmüş. Çünkü o da öteki papağanlar gibi özgür olmak ve gönlünce uçmak istiyormuş. Bir gün sahibine, “Niçin kafesimin kapısını açıp beni özgür bırakmıyorsun?” diye sormuş. Tüccar da ona, “Sen çok güzel, değerli bir papağansın, hem sen olmasan ben kiminle konuşur, kiminle dertleşirim, kusura bakma ama seni bırakamam,” demiş.

Günlerden bir gün, tüccar Hindistan’a gitmek istemiş ve papağanına, “Benden istediğin bir şey var mı, oradan sana ne armağan getireyim?” diye sormuş. Papağan da, “Oradaki tüm papağanlara selam

söyle. Sizin gibi bir papağan var, o da sizin gibi özgür olmak ve uçmak istiyor; ama sahibi onu çok sevdiği için özgür bırakmıyor de,” demiş. Tüccar da, “Tamam isteğini yerine getireceğim,” demiş ve papağanıyla vedalaşıp yola çıkmış.

Uzunca bir zaman orada kalıp işlerini bitirdikten sonra, geri dönerken, yolun kenarında bir sürü rengârenk papağan görüp kendi kendine, “Şunların güzelliğine bak!” diye düşünmüş. Sonra da, “Siz ne kadar güzel ve mutlu görünüyorsunuz, neşeyle daldan dala uçup oynuyorsunuz. Oysa benim de bir papağanım var; ama o hiç mutlu değil,” demiş ve papağanının mesajını onlara iletmiş. Bunları duyan papağanlardan birisi, “Ah ne acı bir durum!” diyerek, üzüntüsünden ağaçtan düşüp ölmüş. Bunu gören tüccar, büyük bir üzüntü içinde, “Ah keşke dilimi tutsaydım da bunları anlatmasaydım o zaman bu zavallı kuşcağız da ölmezdi,” diyerek, dertli dertli evinin yolunu tutmuş.

Eve gelince papağan, “Ne oldu, neden bu kadar kederlisin, yoksa benim mesajımı unuttun da onun için mi bu kadar üzgünsün?” diye sormuş. Adam da olanları anlatarak, “Keşke unutsaydım da o papağan da ölmeseydi,” demiş. Bunları dinleyen adamın papağanı da üzüntüsünden birden kafesin dibine düşüp ölüvermiş. Bunu gören tüccar, ağlayıp sızlayarak papağanının ölüsünü kafesten çıkarmış ve okşama-

ya başlamış. Bir yandan da, “Ah ben ne akılsız bir adamım. Aynı hatayı ikinci kez yaptım ve çok sevgili papağanımın da ölmesine neden oldum. Ben şimdi onsuz ne yaparım?” diye hıçkırmaya başlamış.

Oysa papağanı ölmemiş, yalnızca ölü taklidi yapmış ve birden adamın elinden uçup bir ağaç dalına konarak, “O papağanın ölmesi, benim kafesten kaçmam için bir mesajmış. Eğer dilini tutmasını bilseydin başına bunlar gelmezdi, hadi hoşça kal,” demiş. Bunun üzerine tüccar da, “Çok haklısın. Ben senin duygularını anlayamadım ve sana haksızlık ettim. Çok bencil davranarak seni kendi çıkarlarım için tutsak ettim. Haydi güle güle git ve öteki papağanları bularak, onlarla özgürlük ve mutluluk içinde yaşa,” demiş. Sonra da tüccar ile papağan, dostça el sıkışarak ayrılmışlar. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine.

Cıkcık ile Mıkmık

Bir varmış, bir yokmuş. Bir keçinin Cıkcık ile Mıkmık adında iki oğlağı varmış. Bunlar mutluluk içinde yaşayıp gidiyorlarmış. Anne keçi, her gün evden çıkıp otlamaya gider, sonra da gelip yavrularını emzirerek onları doyurmuş. Karnı doyan oğlaklar da sevinç içinde oynaşıp dururlarmış.

Anne keçi, her evden çıkışında oğlaklarına, "Kapıyı ardımdan iyice kilitleyin. Ben gelince 'Cıkcıkcığim Mıkmıkcığim, açın kapıyı ben geldim,' derim, siz de kapıyı açarsınız. Sakın ola ki başkasına, yabancı-lara kapıyı açmayın," diye tembih edermiş.

Bir gün yine anne keçi bu tembihlerini edip evden ayrılınca yakın bir yere gizlenip söylenenleri dinleyen kurt kapıya gelip, sesini de biraz incelterek, "Cıkcıkcığim Mıkmıkcığim, açın kapıyı ben geldim," demiş. Bunu duyan Mıkmık, "Dur, biraz bekleyelim" dediyse

Bu tanıtım
kopyası
Can Çocuk
okurları için
özel olarak
hazırlanmıştır.

 CAN
ÇOCUK

muhsine helimoğlu ravuz
ZAMAN ZAMAN İÇİNDE
ANADOLU MASALLARI

3

insan masalsız olmaz

“Bütün dünya halk anlatıları, üstüne kuruldukları temel motifler ve taşıdıkları iletiler açısından ortaklık ve benzerlik gösterirler. çünkü her masal olayının, gerçek hayatta bir karşılığı vardır. ne var ki masallar bu gerçekleri, sorunları ve çözüm yollarını sembollerle anlatırlar. öyleyse masalları anlamak hayatı anlamakla eş değerlidir. bu kitabı okurken birçok ‘masal serüveni’nin içinden geçeceksiniz. dolayısıyla da buna paralel olarak, birçok ‘hayat serüveni’nin içinden geçip hayatın gerçeklerine çok daha geniş bir pencereden bakacaksınız.”

muhsine helimoğlu ravuz

ISBN 978-975-07-1373-6

9 789750 713736